

**AGROBIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING
ZARURLIGI****Iminov To‘xtasin Nurmamatovich,**

“Kokand unversity” Andijon filiali dotsenti, i.f.f.d.

Olimov Shaxriyorbek Shavkatbek o‘g‘li,

“Kokand unversity” Andijon filiali talabasi

Annotatsiya: Maqolada innovatsion menejmentni rivojlantirishning zarurligi va u orqali agrobiznes korxonalarida erishiladigan natijalar, nufuzli va obro‘li xalqaro tuzilmalar tomonidan tuziladigan Global innovatsion indeks reytingida mamlakatimizni ishtiroki yo‘qligi sabablari, 2030 yilga kelib ushbu indeks reytingi bo‘yicha jahonning 50 ilg‘or mamlakati qatoriga kiritish masalalari yoritilgan

Kalit so‘zlar: agrobiznes, innovatsion menejment, innovatsion rivojlantirish strategiyasi, global innovatsion indeks, faoliyatini barqarorlashtirish, raqobatga chidamlilik.

Ilm-fan va texnika yutuqlarini keng qo‘llagan holda iqtisodiyot tarmoqlariga, ijtimoiy va boshqa sohalarni boshqarishga zamonaviy innovatsion texnologiyalarni tezkor joriy etish O‘zbekiston Respublikasi jadal rivojlanishining muhim sharti hisoblanadi.

Jamiyat va davlat hayotining barcha sohaları shiddat bilan rivojlanayotgani islohotlarni mamlakatimizning jahon sivilizatsiyasi yetakchilari qatoriga kirish yo‘lida tez va sifatli ilgarilashini ta‘minlaydigan zamonaviy innovatsion g‘oyalar, ishlanmalar va texnologiyalarga asoslangan holda amalga oshirishni taqozo etadi.

O‘zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyotida innovatsion menejmentni rivojlantirish ayniqsa xorij tajribalari muhim o‘rin egallagan xolda iqtisodiyotni barqaror rivojlanishida innovatsion faoliyatini samarali tashkil etish muxim shartlardan xisoblanadi. Innovatsion menejment tarkibi: ko‘lami va ulardan samarali foydalanish korxonalar raqobatbardoshligini oshirish eng avvalo istiqbolli rivojlanishni, ya‘ni xar xil darajadagi iqtisodiy tizimda xo‘jalik yuritish natijalarini belgilab beradi.

Agrobiznes korxonalarida innovatsion menejmentni rivojlantirish orqali korxonalar faoliyatini barqarorlashtirish va raqobatga chidamlilik xususiyatini oshirishga erish imkoniyati yaratiladi. Innovatsion taraqqiyot sohasidagi yutuqlar ko‘p xollarda korxonaning rivojlanishi dasturini qanchalik darajada to‘g‘ri va asosli ekanligiga bog‘liqdir. Bunday vaziyatda yangi ilg‘or ishlab chiqarish texnologiyani yoki boshqa turdagi nou –xauni joriy qilinishi korxonaga jiddiy raqobat ustunligini yaratib beradi.

Demak, korxonaga yangi texnologiyalar asosida ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshirish imkoniyatiga ega bo‘lishini xoxlasa, bozordagi raqobat vaziyatini xisobga olgan xolda yangiliklarni tezroq amaliyotga joriy qilishi lozim. Yangiliklarning yaratishning murakkabligi, noaniqligi, kreativ xarakterliligi ijrochilar ishini tashkil qilish va muvofiqlashtirish uchun agrobiznes korxonalarida innovatsion menejmentni rivojlantirishni talab etadi.

Shu bilan birga, o‘tkazilgan tahlillar ishlab chiqarishni modernizatsiya, diversifikatsiya qilish, uning hajmini oshirish hamda ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh mahsulotlar turlarini kengaytirish borasidagi ishlar lozim darajada olib borilmayotganini ko‘rsatdi.

Xususan, bu borada ko‘plab ko‘rsatkichlarning mavjud emasligi va ishlar samarali muvofiqlashtirilmagani sababli mamlakatimiz so‘nggi yillarda nufuzli va obro‘li xalqaro tuzilmalar tomonidan tuziladigan Global innovatsion indeks reytingida ishtirok etmayapti [3].

Iqtisodiyot va ijtimoiy soha tarmoqlarining ilmiy muassasalar bilan o‘zaro hamkorligi darajasi pastligi, vazirlik va idoralar, shuningdek, mahalliy davlat hokimiyati organlarining innovatsion rivojlanish sohasidagi faoliyati lozim darajada muvofiqlashtirilmayotgani bu boradagi birinchi navbatdagi maqsadlar va vazifalarga erishish imkonini bermayapti.

Jahon fanining zamonaviy yutuqlari, innovatsion g‘oyalar, ishlanmalar va texnologiyalar asosida mamlakatni jadal rivojlantirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasini 2030 yilgacha innovatsion rivojlantirishning maqsadli ko‘rsatkichlari ishlab chiqildi. Unga ko‘ra, mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligi darajasini va innovatsion jihatdan taraqqiy etganini belgilovchi asosiy omil sifatida inson kapitalini rivojlantirish - bosh maqsad qilib qo‘yildi [2].

2019 - 2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat qilib qo‘yildi [1] :

- O‘zbekiston Respublikasining 2030 yilga kelib Global innovatsion indeks reytingi bo‘yicha jahonning 50 ilg‘or mamlakati qatoriga kirishiga erishish;

- barcha darajada ta‘lim sifati va qamrovini oshirish, uzluksiz ta‘lim tizimini rivojlantirish, kadrlar tayyorlash tiziminining iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashuvchanligini ta‘minlash;

- ilmiy tadqiqotlar va ishlanmalarning ilmiy salohiyatini mustahkamlash va samaradorligini oshirish, ilmiy-tadqiqot, tajriba-konstruktorlik va texnologik ishlar natijalarini keng joriy etish uchun ta‘lim, ilm-fan va tadbirkorlikni integratsiya qilishning ta‘sirchan mexanizmlarini yaratish;

- innovatsiyalar, ilmiy-tadqiqot, tajriba-konstruktorlik va texnologik ishlarga davlat va xususiy mablag‘lar kiritilishini kuchaytirish, bu sohalardagi tadbirlarni moliyalashtirishning zamonaviy va samarali shakllarini joriy etish;

- boshqaruvning zamonaviy usullari va vositalarini joriy etish orqali davlat hokimiyati organlari faoliyatining samaradorligini oshirish;

- mulkchilik huquqlari himoyasini ta‘minlash, raqobatbardosh bozorlar tashkil etish va biznes yuritish uchun teng shart-sharoitlar yaratish, davlat-xususiy sherikligini rivojlantirish;

- barqaror faoliyat yuritadigan ijtimoiy-iqtisodiy infratuzilmani yaratish.

O‘zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyotida innovatsion menejmentni rivojlantirish ayniqsa xorij tajribalari muhim o‘rin egallagan xolda iqtisodiyotni barqaror rivojlanishida innovatsion faoliyatini samarali tashkil etish muxim shartlardan xisoblanadi. Innovatsion menejment tarkibi: ko‘lami va ulardan samarali foydalanish korxonalar raqobatbardoshligini oshirish eng avvalo istiqbolli rivojlanishni, ya‘ni xar xil darajadagi iqtisodiy tizimda xo‘jalik yuritish natijalarini belgilab beradi.

Agrobiznes korxonalarida innovatsion menejmentni rivojlantirish orqali korxonalar faoliyatini barqarorlashtirish va raqobatga chidamlilik xususiyatini oshirishga erishish

imkoniyati yaratiladi. Innovatsion taraqqiyot sohasidagi yutuqlar ko‘p xollarda korxonaning rivojlanishi dasturini qanchalik darajada to‘g‘ri va asosli ekanligiga bog‘liqdir. Bunday vaziyatda yangi ilg‘or ishlab chiqarish texnologiyani yoki boshqa turdagi nou –xauni joriy qilinishi korxonaga jiddiy raqobat ustunligini yaratib beradi.

Demak, korxonaga yangi texnologiyalar asosida ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshirish imkoniyatiga ega bo‘lishini xoxlasa, bozordagi raqobat vaziyatini xisobga olgan holda yangiliklarni tezroq amaliyotga joriy qilishi lozim. Yangiliklarning yaratishning murakkabligi, noaniqligi, kreativ xarakterligi ijrochilar ishini tashkil qilish va muvofiqlashtirish uchun agrobiznes korxonalarida innovatsion menejmentni rivojlantirishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentabrdagi “2019-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-5544-sonli Farmoni. Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 22.09.2018 y., 06/18/5544/1951-son.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 23 oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020 -2030 yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF5853-sonli farmoni. Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 24.10.2019 y., 06/19/5853/3955-son.
3. Yo‘ldoshev N.Q., Akbarxodjaeva Z.Z. Innovatsion menejment. Darslik – T.: «IQTISODIYOT», 2019. – 321 bet.